

Titel: IV.

Citation: "IV.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-chptrd1e9233/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

A. Grundlovsudvalget.

IV.

§ 30.

Rigsdagen behænder af Højetsinget og Landstinget. Begge fremgaaer ved umiddelbar Valg af Højet.

§ 31.

Valgret til Rigsdagen har enhver ubærgtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han:

- a) uden at have egen Huseaand faaer i privat Tjenesteforhold;
- b) nyder eller har nydt Understøttelse af Højsforretsen, som ikke er enten eftergaaende eller tilbagebetalt;
- c) er ude af Raadigheden over sit Bo;
- d) ikke har haft sit Bopæl i et Aar i det Valgdistrikt, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer. Omhyndning i en Stad, der har flere end eet Valgdistrikt, er i saa Henseende uden Indblanding.

§ 32.

Valgbar er, med de i § 31 Ait. 4, b og c nævnte Undtagelser, enhver ubærgtet Mand, som har Indfødsret, til Højetsinget, naar han har fyldt sit 25te Aar,

til Landstinget, naar han har fyldt sit 40te Aar og i det sidste Aar før Valget har haft sit Bopæl i det Amt, hvori han vælges.

§ 33.

Valgene til Højetsinget foregaaer efter De- skrifter paa omtrent 12,000 Indvaanere. Dis- hvort Distrikt vælger een blandt dem, der have fyldt sig til Valg.

Valgene til Landstinget foregaaer amts- vis. Hver Valgret kommer i sin Commune paa saa mange i Aaret bofattede Mænd, som skulle vælges for dette. Hverheden vælger særskilt og blandt de deri bofattede Mænd. Omvald finde Stad før deres Vedkommende, der ved første Valg ikke have opnaaet mere end Halv- delen af de afgivne Stemmer.

§ 34.

Antallet af Landstingets Medlemmer skal være omtrent 1 af Antallet af Højetsin- gets Medlemmer.

§ 35.

Medlemmerne af Højetsinget vælges paa 4 Aar.

Medlemmerne af Landstinget vælges paa 8 Aar. Halvdelen afgaaer hvert 4te Aar. Gælder der Stille afgaaer første Gang, be- stemmes ved Vedtaftning mellem de før hvert Aar og før Rigsdagen Valgte.

§ 36.

Medlemmerne af Højetsinget erholde et dagligt Størelag; Medlemmerne af Landstinget derimod ikke.

C. Minoritetsindstillingerne.

IV.

1ste Minoritet.

§ 30. Rigsdagen dannes af Højets Repræsentanter, samlede i eet Kammer. Den frem- gaar ved umiddelbar Valg af Højet.

§ 31, som Udsat.

§§ 32 og 33, som Udsat, med Beretning af sidste Bopæl (som Landstinget).

§ 34 udgaaer altsids.

§§ 35 og 36, som Udsat, med Beretning af det sidste Stykke (som Landstinget).

2den Minoritet.

A. For det egentlige Danmarks Vedkommende sammensattes Rigsdagen omtrent saaledes:

- I. ved betingede Valg:
 - 1) Rigsrådene vælges 10.
 - 2) a. Højernes Rigsråder efter de ældre Valgdistrikter 11.
 - b. Nylænds Rigsråder ligesides 11.
 - 3) a. de mindre Landeindomsbefidderes Valgdistrikter i Højterne 20.
 - b. ligesides i Nylænd 22.
 - 4) De større Landeindomsbefidderes efter nærmere Forordning 16.
 - II. ved almindelige Valg:
 - af 50 Deputerede paa omtrent 26,000 Indbyggere, Land og Rigsråder i Almindelig- hed foresat, vælges 50.
 - III. Udbylg udtrede 10.
- som enten vælges saaledes:
- a) af Højetsinget 4.
 - b) af Universitetet, polyteknisk Højskole og den militære Højskole i Hørsning 2.
 - c) Højetsret 2.
 - d) Landeoverretterne 2.

eller hvis Valg overlades til Rangen.

B. Den Valgret og Valgbarhed.

I. Valgret til de under 1. nævnte Valg bringes af:

- 1) 3 Rigsrådene: Gienomboret over Højet eller Gaarde, der ere ansatte til en Refuran- dertid af i det mindste 4000 Rbd. (Bdg. 15 Mai 1834 § 13).
 - 2) 3 Rigsråderne: saadan Gienomboret til en Værdi af 1000 Rbd. og paa Bornholm det Halve (Bdg. 1834 § 14).
 - 3) 3 de mindre Landeindomsbefidderes Valgdistrikter: Gienomboret eller Højetret over 2 Tdr. Gaarform Ager og Eng eller 4 Tdr. Gaarform Sten og Mellestid, eller Gien- domboret over Bygninger, der ere undergaaet Højskøbt og have en Refuranccertid af 2000 Rbd.
- 3 samtlige disse Valgdistrikter (1-3) kunne særskilt Gienomme sammenlægges for at begrunde Valgretten paa den i Bdg. 15 Mai 1834 §§ 10, 13, 14 og 19 be- stemte Maade.
- Højskøbt bestræger i samtlige disse Distrikter i Valgretten, enhver i det vedkom- mende Distrikt bofat Mand, som i det sidste Aar har været i direkte kongelig eller commu- nale Statter og Afgifter 40 Rbd. De Statter og Afgifter, som tilige Vedkomningen falde paa Brøgere eller Leiesageren, men følge privat Højskøbskøb ere udtrede af Gieren, betragtes som om de vare erlagte af Brøgere selv.
- 4) For de større Landeindomsbefidderes: en Gienomb med i det mindste 20 Tdr. Gaarform Ager og Eng.

Som personlige Egenheder forberes hos Enhver, der skal udvæle den ovennævnte Valgret, at han er fuldkommet og ubærgtet, at han har Indfødsret, og at hans Bo ikke er taget under Lybuds eller Højskøbsforhandling.

Til Valgbarhed i de ovennævnte Valgcorporationer forberes iflun de nyopnaaede per- sonlige Egenheder.

II. Valgret og Valgbarhed ved de almindelige Valg tilkommer enhver fuldkommet og ubærgtet Mand, som har Indfødsret, og ikke faaer under Højskøbsforretelse, dog at til Valgret tilige afberes, at han har haft sit Bopæl i et halvt Aar i det Valgdistrikt, hvori han opholder sig, paa den Tid han indtegnes som Valgret.

For Nylænd udvælges 5 Medlemmer og for Højerne 1 Medlem. De nærmere Bestemmelser herom foreholdes, saavel som om det Antal Medlemmer, der skal vælges af Stedog.

§ 30. Rigsdagen bestaar af Højetsinget og Landstinget. Begge fremgaae ved umiddelbare Valg.

§ 31. Valget til Højetsinget har enhver uberygget, fuldmægtig Mand, som har Indfødsret, og hvis Bo ei er under Lybuds- eller Hællidshandling, naar han enten er Borger i en Kjøbstad, eller i det sidste Kar har eiet eller haat i Børg og Jordbrødsom, matruleret med mindst 2 Skjæpper Gærstev, eller i det sidste Kar har eiet i direkte kongelige eller kommunale Aagifter ialt 5 Rbd. Valgbar til Højetsinget er enhver uberygget, fuldmægtig Mand, som har Indfødsret, og hvis Bo ei er under Lybuds- eller Hællidshandling.

§ 32. Valgene til Højetsinget foregaae paa Distrikter af omtrent 14,000 Indboere. Hvert Distrikt vælger Een, efter de Regler, (Hverken.) Hvert Distrikt vælger Een, som Valgloven foreskriver. (blandt dem, der have tillit sig.) Medlemmerne af dette Ting vælges paa 3 Kar og erholde et dagligt vederlag.

4de Minoritet a.

§ 33. Valget til Landstinget har enhver uberygget, fuldmægtig Mand, som har Indfødsret, og hvis Bo ei er under Lybuds- eller Hællidshandling, naar han i det sidste Kar har eiet i direkte kongelige eller kommunale Aagifter ialt 40 Rbd.

Valgbar til Landstinget er Enhver, som har de til Valgbarhed til Højetsinget fornødne Egenheder, dog seld naar han har folket sit 35de Kar.

§ 34. Landstinget skal bestaae af 20 Medlemmer valgte af Stiftene, 20 Medlemmer valgte af Nørrejylland, og et lignende Antal valgte af Sjælland, samt 2 Medlemmer valgte af Island, 1 Medlem valgt af Færøerne.

Deruden indtræde i Landstinget 2 Medlemmer valgte af Universitetet i København, 1 Medlem valgt af den polytechniske Anstalts og den militære Højskoles Ræder i Forening, 2 Medlemmer valgte af Høiesteret, 2 Medlemmer valgte af Overretterne i Danmark, 4 Medlemmer valgte af Veiløsheden i Danmark og 6 Medlemmer valgte af Kongen.

Af de 20 Medlemmer, som Stiftene have at vælge, vælges:

- 4 af København;
- 2 — de øvrige Kjøbstæder i Sjælland Stift med Undtagelse af Byerne paa Bornholm;
- 1 — Kjøbstæderne i Føllands-Halders Stift;
- 2 — Kjøbstæderne i Byens Stift; og
- 11 — Landdistrikter paa omtrent lige mange Indboere, dog at paa Bornholm Kjøbstæder og Land udgjøre eet Distrikt.

Af de 20 Medlemmer, som sølde paa Jylland, vælges 8 af Kjøbstæderne; 12 af Landdistrikter paa omtrent lige mange Indboere.

Med Hensyn til Kjøbstæderne mellem Bo og Land til Landstingsvalgene kan Forandring ske ved Lov, dog ikke førend efter Udsættelse af den første Valgperiode.

§ 35. Samtlige Valg til Landstinget ske paa 8 Kar, og efter de Regler, som Valgloven bestemmer.

Holdetiden af de Valgte afgaaer hvert 4de Kar.

§ 36. Medlemmerne af begge Ting erholde et dagligt vederlag, hvis Størrelse fastsættes i Valgloven.

4de Minoritet b.

§ 33. Valget til Landstinget har enhver uberygget, fuldmægtig Mand, som har Indfødsret, og hvis Bo ei er under Lybuds- eller Hællidshandling, naar han i det sidste Kar har eiet i direkte kongelige eller kommunale Aagifter i Alt 40 Rbd.

§ 34. Valgbarhed til Landstinget har Enhver, som er valgbar til Højetsinget, naar han har folket sit 35de Kar.

- § 35. Landstinget skal bestaae af:
- 20 Medlemmer valgte af Stiftene.
 - 20 — — — Nørrejylland.
 - 2 — — — Island.
 - 1 — — — Færøerne.
 - 2 — — — Universitetet i København.
 - 1 — — — Den polytechniske Anstalts og den militære Højskoles Ræder i Forening.
 - 2 — — — Høiesteret, og
 - 2 — — — Overretterne i Danmark.

§ 36. Valgene til Landstinget foregaae omstødt. Lovgivningen vælges særskilt. Hver Valger stemmer i sin Kommune paa saamange Mand, som skulle vælges for Valgfreden. Omønlige finde Sted for deres Vætkommende, der ved første Valg ikke have opnaaet mere en Tredjedelen af de afgivne Stemmer.

§ 37. Medlemmerne af Landstinget vælges paa 8 Kar. Holdetiden afgaaer hvert 4de Kar.

§ 38. Medlemmerne af Landstinget erholde et dagligt vederlag.

C. Minoritetsindstillingerne.

5te Minoritet.

- § 30. Rigsdagen behaarer af Høftethinget og Landstinget.
- § 31. Høgt: Valgret til Høftethinget har enhver uberygget Mand, som har Indfødsret, naar han har faldt sit 30te Aar, medmindre han: a) uden at have egen Hænderhand faaer i privat Ejendomsforhold, b) nyder eller har nydt Underkættelse af Kattigorfene, som ikke er tilbagebetalt, c) er ude af Raadigheden over sit Bo, d) ikke har haft fast Bopæl i et Aar i det Valgsjifret eller den Sted, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaar.
- § 32. Høgt: Valgret til Høftethinget er, med de i § 31 a, b og c nævnte Undtagelser, enhver uberygget fuldmægtig Mand, som har Indfødsret.
- § 33. Valgene til Høftethinget foregaar efter Lister paa omtrent 12000 Indboanere. Enhver Distrikt vælger en Mand, der have stillet sig til Valg.
- § 34. Medlemmene af Høftethinget vælges paa 3 Aar. De erholve et dagligt Betyrning.
- § 35. Valgret til Landstinget har enhver, der følger § 31 har Valgret til Høftethinget, og som eller Indfødsret eller er Borger i en Kjøbstad eller aarlig betaler 5 Rbd. i direkte Skat til Staten eller Kommunen.
- § 36. De, der følger § 35 have Valgret til Landstinget, vælge udsaf deres Midte Valgmænd, efter de Bestemmelser, som gives i Valgloven.
- § 37. Valgret til Landstinget er med de i (Høgt) § 31 a, b og c nævnte Undtagelser, enhver uberygget Mand, som har Indfødsret, naar han har faldt sit 40de Aar.
- § 38. Valgene til Landstinget foregaar stiftvis. Valgmændene i hvert Stift træde sammen og stemme paa saa mange Mand, som skulle vælges for Valgsredten, i hvilken i det Mindste 1 af de Valgte skulle have haft fast Bopæl i det sidste Aar. Til et gyldigt Valg afkræves mere end Halvdelen af de afgivne Stemmer.
- § 39. Antallet af Landstingets Medlemmer skal stiftvis være omtrent 1/3 af Antallet af Høftethingets Medlemmer.
- § 40. Medlemmene af Landstinget vælges paa 8 Aar. Halvdelen afgaer hvert 4de Aar. De erholve intet Betyrning.
- § 41. Naar en ny Kommunallov er givet, kan det ved Lov bestemmes, at Valget af Landstingets Medlemmer skal gaae over til Kommunalvalgslovene.

6te Minoritet.

- § 30. Rigsdagen behaarer af Høftethinget og Landstinget. Begge fremgaar ved umiddelbare Valg af Høftet.
- § 31. Valgret til Rigsdagen har enhver uberygget Mand, som har Indfødsret, naar han har faldt sit 30te Aar, medmindre han a) uden at have egen Hænderhand faaer i privat Ejendomsforhold; b) nyder eller har nydt Underkættelse af Kattigorfene, som ikke er tilbagebetalt; c) er ude af Raadigheden over sit Bo; d) ikke har haft fast Bopæl i et Aar i det Valgsjifret eller den Sted, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaar.
- § 32. Valgret er, med de i § 31 a, b og c nævnte Undtagelser, enhver uberygget Mand, som har Indfødsret, til Høftethinget, naar han har faldt sit 25de Aar, til Landstinget, naar han har faldt sit 40de Aar.
- § 33. Valgene til Høftethinget foregaar i Valgsredte paa omtrent 12000 Indboanere. Enhver Valgsredt vælger en Mand, der have stillet sig til Valg. Valgene til Landstinget foregaar stiftvis. Over Valg stemmer i sin Kommune paa saamange Mand, som skulle vælges for Valgsredten, i hvilken medmindre 1 af de Valgte skulle have haft fast Bopæl i det sidste Aar for Valget. Omvald finde Sted for deres Befordrende, der ved første Valg ikke have opnaaet mere end Hjerdedelen af de afgivne Stemmer.
- § 34. Antallet af Landstingets Medlemmer skal stiftvis være omtrent 1/3 af Antallet af Høftethingets Medlemmer.
- § 35. Medlemmene af Høftethinget vælges paa 3 Aar. Medlemmene af Landstinget vælges paa 8 Aar. Halvdelen afgaer hvert 4de Aar.
- § 36. Medlemmene af Høftethinget erholve et dagligt Betyrning; Medlemmene af Landstinget erholve intet.

A. Grundlovsudkastet.

§ 37.

Rigsdagen er ufrankelig. End der antager den den Skikkelse og Form, som den afholder eller afholder nogen dertil hørende Beslutning, gjør sig Skyldig i Højerrædderi.

§ 38.

Ingen Rigsdagsmand kan fængsles eller tiltales under Rigsdagens Samling, medmindre det Thing, hvortil han hører, dertil giver sin Samtykke. For sine Handlinger paa Rigsdagen kan intet af dens Medlemmer uden Thingets Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 39.

Rigsdagsmændene ere ene bundne ved deres Dødsbevidning og ikke ved nogen Højfæst af deres Valgere.

V.

§ 40.

Enhvert af Thingene er berettiget til at foreslaa og for sit Beslutnings at vedtage Lov.

§ 41.

Enhvert af Thingene kan foreskikke den indgivne Adresse til Kongen.

§ 42.

Enhvert af Thingene kan til at undersøge almenrettlige Gjenstande nedsætte Kommissioner af sine Medlemmer. Disse ere berettigede til saavel af offentlige Myndigheder som af private Borgere at forberde Oplysninger medbringe mundtlig eller skriftlig.

§ 43.

Ingen Stat kan paalægges, intet Statslaan optages og ingen Staten tilhørende Domaine afhændes, uden ved Lov.

§ 44.

Paa hver ordentlig Rigsdag, strax efterat samme er sat, fremlægges Forslag til Finansloven for det følgende Aar, indeholdende et Overslag over Statens Indtægter og Udgifter. Finanslovsforslaget behandles først i Højstet.

Ingen Stat tør oppebæres, forinden dens Opkrævning er bevilget ved Finansloven. Ingen Udgift tør afholdes, som ikke har hjemmel i samme.

Overledes der skal forholde sig med de kommunale Afgifter, der dog aldrig kunne paalægges ene af Kongen, vil blive bestemt ved Kommunalloven.

B. Commiteens (Majoritetens) Indstilling.

§ 37.

Som Udkastet.

§ 38.

Ingen Rigsdagsmand kan under Rigsdagens Samling, uden at det Thing, hvortil han hører, dertil giver sit Samtykke, holdes for Gjæld, eller fængsles eller tiltales, medmindre han er grebet paa fæst Overtagning. For sine Handlinger paa Rigsdagen kan intet af dens Medlemmer uden Thingets Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 39.

Rigsdagsmændene o. s. v.

Gensidighed, som vedrører til Rigsdagsmænd, behøver ikke Regjeringens Tilladelse til at vedtage Valget.

V.

§ 40.

Som Udkastet.

§ 41.

Enhvert af Thingene kan indgive Adresse til Kongen.

§ 42.

Som Udkastet.

§ 43.

Ingen Stat kan paalægges uden ved Lov, eller nogen Statslaan optages, intet Statslaan optages eller nogen Staten tilhørende Domaine afhændes uden ifølge Lov.

§ 44.

Paa hver ordentlig Rigsdag, strax efterat samme er sat, fremlægges Forslag til Finansloven for det følgende Aar, indeholdende et Overslag over Statens Indtægter og Udgifter. Finanslovsforslaget behandles først i Højstet.

Finanslovsforslagets Behandling forberedes af et særligt Udvalg, til hvilket hvert Thing udvælger et lige Antal Medlemmer, hvorefter det foretages i den forenede Rigsdag, som med Stemmeslutning tager Beslutning.

Ingen Stat tør oppebæres, forinden dens Opkrævning er bevilget ved Finansloven. Ingen Udgift tør afholdes, som ikke har hjemmel i samme.

C. Minoritetsindstillinger.

§ 37.

Som Udkastet.

§ 38.

Ingen Rigsdagsmand kan under Rigsdagens Samling, uden at det Thing, hvortil han hører, dertil giver sit Samtykke, holdes for Gjæld, eller fængsles eller tiltales, medmindre han er grebet paa fæst Overtagning. For sine Handlinger paa Rigsdagen kan intet af dens Medlemmer uden Thingets Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 39.

Rigsdagsmændene o. s. v.

V.

§ 40 h.

a) Er et Lovforslag forelagt i det ene Thing, men vedtaget i det andet, kan det første Thing, efter paany at have behandlet Sagen, forlange, at det første ligeledes behandler den. Ere Thingene dog jaavelde ikke blivne enige, og det ene Thing forlanger det, træde de sammen og tage Beslutning i Sagen med 2 Stemmer.

b) Når en Beslutning er vedtagen af Rigsdagen, skal den forelægges Kongen. Villiger han den, bliver den derved Lov; villiger han den ikke, meddeles han dette til Rigsdagen, før den afsluttes. Kongen kan forholde sig paa samme Maade, om en følgende Rigsdag foreslaar den samme Beslutning. Villiger Beslutningen behandles og udføres vedtaget paa den 3de Rigsdag, bliver den derved Lov, uden at den behøver at forelægges Kongen; dog udføres dertil: 1) at Beslutningen hver Gang er vedtagen mindst med 2 af de afgivne Stemmer, enten i begge Højstet eller paa den forenede Rigsdag; 2) at der til Højstet, som udfordret har vedtaget Beslutningen, indimidlertid een Gang er foretaget nye Valg, og 3) at der mellem 1ste og 3de Vedtagelse ikke er hengaaet længere Tid end 5 Aar. Til Grundlovsforandringer udføres altid Kongens Samtykke.

§ 44.

Som Udkastet.